

УДК 327 (438+430)

Струтинська Тетяна, Мартисевич Алла

ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПОЛЬСЬКО-НІМЕЦЬКОЇ СПІВПРАЦІ

Стаття присвячена співпраці Польщі та Німеччини на сучасному етапі, а саме з 2014 по 2018 рр. Аналізуються численні політичні контакти обох країн. Розглянуто партнерство Німеччини та Польщі в економічному вимірі. Також відзначається співпраця в галузі культури.

Ключові слова: співпраця, політика, економіка, культура, Польща, Німеччина, сучасний етап.

Постановка проблеми: На тлі всіх історичних подій, сучасні відносини між Польщею та Німеччиною відзначаються різноманітністю. Ці країни активно співпрацюють у сфері політики, економіки та культури. Проте варто зазначити, що з 2014 р. двосторонні польсько-німецько відносини різко погіршилися. Це передусім пов'язано з тим, що з травня по вересень 2014 р. схема використання Німеччиною політико-дипломатичних інструментів щодо Польщі істотно змінилася. По-перше, була зведена до мінімуму частота двосторонніх переговорів на найвищому та високому рівнях: істеблїшмент ФРН вважав за краще взаємодіяти з офіційною Варшавою у трьох- і багатосторонньому форматах. По-друге, німецько-французький тандем не запросив Польщу увійти до складу «Нормандського формату», створеного 6 червня 2014 р. з ініціативи канцлера ФРН А. Меркель та президента Франції Ф. Олланда. У 2015 р. у Польщі до влади прийшла партія Право і Справедливість. Від початку правління цієї партії, польсько-німецькі відносини суттєво погіршилися.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тематика розвитку німецько-польських відносин визначається сьогодні підвищеною увагою. Дана проблема знайшла своє висвітлення в цілому ряді досліджень: монографіях, статтях та дисертаціях науковців, котрі вивчають польсько-німецькі відносини. Серед них можна відзначити: А. Лади, Д. Каллана, К. Шуллера, А. Сокол, В. Чунг, Т. Єгера, Й. Рогала, Б. Керські та ін. Кожен із вищезазначених авторів вивчав певні напрямки польсько-німецьких відносин (політику, економіку, культуру), що допомогло досягти комплексних висновків щодо співпраці Польщі та Німеччини.

Виклад основного матеріалу. Німецько-польські відносини мають важливе значення для обох сторін. Починаючи з 1989 р. ці відносини розвивалися досить динамічно. Спільні інтереси у багатьох сферах та тісні партнерські відносини двох країн в рамках Європейського Союзу та НАТО служать надійною основою для майбутнього. Політичні стосунки між Німеччиною та Польщею надзвичайно різноманітні. Окрім численних двосторонніх контактів, також проводяться регулярні німецько-польські міжурядові консультації та щорічні засідання німецько-польської міжурядової комісії з питань регіонального та транскордонного співробітництва. Договір між Федеративною Республікою Німеччина та Республікою Польща про добросусідство, дружбу та співробітництво, який був підписаний 17 червня 1991 р. став основою для подальшої інтенсивної співпраці між двома країнами [9]. Понад 750 000 польських громадян зараз живуть і працюють у Німеччині, де вони складають другу за величиною групу мігрантів. Жвавий обмін та часті візити на найвищому політичному рівні виражають дружнє партнерство та тісну співпрацю між двома країнами. Такі зустрічі включають щорічні міжурядові консультації глав урядів та міністрів.

Стан польсько-німецьких відносин залежить від багатьох чинників. В останні роки, коли було вирішено багато проблем, питання відносин з Німеччиною вже не є такою частою темою доповідей, як це було це було раніше. Лише два польські телеканали – «Польське радіо» та «Польське агентство з преси» мають кореспондентів у Німеччині, які постійно надають матеріали про взаємні відносини між країнами. З іншого боку, мережа Інтернет також забезпечує доступ до різних джерел інформації про двосторонні відносини.

У лютому 2014 р. розпочалася збройна агресія Росії проти України. Саме вона стала визначальним фактором для перевірки міцності відносин Німеччини та Польщі. Відповідно реакція Берліна і Варшави на дії Москви показала стратегічний характер партнерства між Польщею та Німеччиною, що засвідчило здатність триматися разом у захисті політики безпеки в Європі, підтримці своїх союзників та чинити тиск на режим В. Путіна.

Основні вектори співпраці Німеччини та Польщі в кризовій ситуації, що склалася внаслідок агресії Росії проти України, були обговорені на найвищому рівні 12 березня 2014 р. під час візиту канцлера Німеччини А. Меркель до Варшави. У результаті цих зустрічей лідери Німеччини та Польщі висловили жорстке засудження нападу Росії на Україну і категорично відмовилися визнати анексію Криму півостровом Росії.

У 2015 р. у Польщі прийшла до влади правляча партія Право і Справедливість, котра не визнавала інтереси Німеччини щодо партнерства у євроатлантичному напрямку. Відтоді почався період конфліктів та примирень між обома країнами. Поляки протягом багатьох років дуже позитивно оцінювали польсько-німецькі відносини. У 2015 р. дві третини (66%) респондентів вірили, що вони досить добрі чи дуже хороші. Лише 12% дотримувались протилежної думки [1].

На початку 2015 р. можна було виділити чотири сфери, в яких у Польщі та Німеччини відрізнялися інтереси. Перший – це грошово-кредитна політика (як член єврозони Німеччина зацікавлена в рятуванні спільної валюти; Польща, в свою чергу, зацікавлена в тому, щоб єврозона була відкритою для інших країн-членів ЄС). Другий інтерес – енергетична політика. Німеччина є передовим лідером у складі просування відновлюваних джерел енергії, і німецька енергетична політика тісно пов'язана з цією екологічною політикою. Польща, з іншого боку, набагато більше стурбована безпекою постачання та економічним виміром постачання енергії. Це є причиною її підтримки енергетичної системи, заснованої на внутрішніх запасах вугілля. Третя – політика безпеки. Польська перевага зосереджена на НАТО та постійній присутності військ НАТО в Польщі, що не підтримує Німеччина. Четверта відмінність – сприйняття країнами конфлікту на сході України. На початку конфлікту ідея санкцій не користувалася великою підтримкою в Німеччині, тоді як для Польщі суверенітет України відігравав вирішальну роль. Готовність Німеччини, заявленої канцлером Німеччини, до прийому біженців прискорив хвилю імміграції, що значно перевищила очікування німецького уряду. Міграційна криза домінувала в європейській політиці у 2015 р. Уряд Німеччини намагався накласти квоти на інші держави-члени ЄС, які не були позитивно сприйняті Польщею та іншими членами Вишеградської групи [12].

У 2015 р. в Польщі відбулася зміна президента та парламентської більшості. Берлін був другою столицею, яку відвідав новий президент А. Дуда та новий міністр закордонних справ В. Ващичковський. Президент А. Дуда відвідав Німеччину 28 серпня 2015 р. Під час візиту зустрівся з президентом Й. Гауком, канцлером А. Меркель, міністром закордонних справ Ф.-В. Штайнмаєром та Д. Войдке, уповноваженим уряду Німеччини у відносинах з Польщею [17]. Під час прес-

конференції після спільної зустрічі з президентом Й. Гауком польський президент заявив, що збирається будувати стратегічні відносини з Німеччиною. Під час зустрічі важливим було питання безпеки в Європі, а також піднімалося питання про розвиток можливостей вивчення польської мови для поляків в Німеччині та німецької мови для німців, які проживають у Польщі і роль громадянського суспільства у розвитку двосторонніх відносин.

Президент Й. Гаук також позитивно оцінював сучасний стан польсько-німецьких відносин, наголошуючи на двох великих успіхах обох країн: приєднанні до НАТО і до ЄС, відзначивши «великий резерв взаємоповаги та довіри» між двома країнами. Також вказав на деякі розбіжності між обома країнами. Цими відмінностями були: імміграційна політика (питання щодо біженців), політика щодо України та майбутня роль НАТО [18].

Міністр закордонних справ Польщі В. Вашиковський у 2015 р. неодноразово зустрічався зі своїм німецьким колегою – Ф.-В. Штайнмаєром. Основними темами зустрічей були ключові та найбільш суперечливі питання сучасної ситуації в ЄС: міграційна криза та ситуація в Україні. Питання мігрантів та біженців – це що особливо розділяє два уряди. Міністр В. Вашиковський заявив у Берліні, що основною метою ЄС має бути забезпечення безпеки кордонів ЄС, зазначивши, що механізм переїзду, погоджений ЄС у вересні 2015 р., не вирішить цих проблемних питань [19].

У 2016 р. поляки та німці святкували річницю 25-річчя польсько-німецького договору про добросусідство та дружнє співробітництво. Варто відзначити, що було зроблено як позитивні, та негативні висновки про співпрацю. З моменту підписання 25-річчя Договору між Республікою Польща та Федеративною Республікою Німеччина про добросусідські відносини та дружню співпрацю було заохочення до впровадження в різних галузях та формулювання коментарів та роздумів, пов'язаних з перспективами польсько-німецьких відносин. Для цих відносин характерна об'єктивна асиметрія внаслідок різних потенціалів населення, територіальних, економічних та місця і значення країн на міжнародній арені.

У наступні два роки відносини між Польщею та Німеччиною значно ослабли. Хоча країни часто контактували між собою, більшість німецьких респондентів – включаючи політиків та політичних аналітиків вважали, що Польща та Німеччина мають незначні спільні інтереси і вважали Варшаву відносно невідповідною до Берліна. Польські респонденти все ще продовжували вважати Німеччину одним із найважливіших своїх партнерів.

Можливо, не можна вирішити проблеми невизначеного лідерства в ЄС та зростаючого розриву схід-захід у межах без вирішення польсько-німецької кризи. Німеччина та Польща як окремо, так і разом є ключовими партнерами для майбутньої європейської інтеграції. Берлін, швидше за все, вважав себе лідером у центрі: виступав як чесний брокер для різних інтересів країн-членів ЄС, а не як генератор ідей, який забезпечує чіткі вказівки та шукає підтримки для своїх політичних цілей. Відхилення Варшави від європейського руслу не тільки перешкоджає прагненням Берліна стати чесним посередником в рамках єдиного ЄС, але й загрожує основній польській зацікавленості у підтримці міцного союзу.

Пам'ять про минуле продовжує відігравати важливу роль у двосторонніх польсько-німецьких відносинах. 11 листопада 2018 р. Польща відсвяткувала 100-річчя повернення незалежності. Ця подія була відзначена низкою двосторонніх візитів, переговорів та подій у Польщі та Німеччині. Федеральний президент Ф.-В. Штайнмаєр відвідав Польщу в червні 2018 р. У жовтні 2018 року президент Польщі А. Дуда зустрівся з Федеральним президентом Штайнмаєром у Берліні.

Основи польсько-німецького двостороннього економічного співробітництва були визначені насамперед у Договорі про добросусідство та співробітництво, який був підписаний 17 червня 1991 р. [20]. Двосторонні міжурядові угоди також регулюють низку питань. До них належать: угода про уникнення подвійного оподаткування у сфері податків на доходи та майно; угода 1991 року про сприяння та взаємний захист інвестицій.

За даними Федерального статистичного управління Німеччини (Дестатіс) за 2014 р. загальна вартість польського експорту до Німеччини склала 47,6 млрд. євро, а імпорту з Німеччини - 39,8 млрд. євро. Загальна вартість торгівлі між Польщею та Німеччиною становила 87,4 млрд. євро, порівняно з 2013 р. вона була вищою на 11%. Згідно з тими ж даними, для Польщі було зафіксовано позитивне сальдо в розмірі 7,8 млрд. євро. Що стосується експорту та імпорту Німеччини, то Польща займала 8 місце, а також є восьмим торговим партнером Німеччини за обсягом товарообігу. Таким чином, Польща випереджала в цьому рейтингу такі країни, як Росія, Італія, Корея, Данія та Швеція [5].

У сфері прямих інвестицій спостерігалось продовження високого рівня зацікавленості німецького капіталу у Польщі. У 2013 р. німецькі компанії вклали 2 мільйони євро в Польщу, у 2012 р. – близько 4 мільярдів євро та 3 мільярди євро – у 2011 р. [13].

Економічне зростання Німеччини, незважаючи на кризу в Європі та витрати, пов'язані з припливом мігрантів, залишається стабільним. Послідовна економічна політика федерального уряду протягом декількох років зосереджувалась на консистенції державних фінансів, що сприяє зростанню, та заходи, що обмежують вплив слабкого зростання економіки Німеччини в єврозоні, також принесли видимі ефекти у 2015 р. у вигляді більш високого зростання ВВП та подальшого зниження рівня безробіття. Завдяки покращенню ситуації на ринку праці рівень безробіття знизився з 6,7% у 2014 р. та до 5,0% у 2015 р.. На зростаючому внутрішньому попиті, зростання ВВП Німеччини у 2015 році склало 1,7%.

У 2015 р. було зафіксовано ще одне рекордне зростання польсько-німецького обороту як в експорті, так і в імпорті. Польща вкотре перейшла до списку найважливіших торгових партнерів Німеччини у 2015 р., зайнявши 7 місце (8 у 2014 р. та 11 у 2013 р.), випереджаючи серед інших Бельгію, Швейцарію, Іспанію. Згідно з даними німецького статистичного управління Дестатіс, товарообіг між Польщею та Німеччиною становив 96 млрд. євро, включаючи експорт до Польщі 52 млрд. євро (8-ма позиція в німецькому експортному списку) та 44 млрд. євро імпорту з Польщі (6-а позиція у списку імпорту Німеччини) [3].

У 2015 р., за попередніми даними, оборот Польща – Німеччина становив 88,5 млрд. євро (+ 9,6%), включаючи 48,5 млрд. євро польського експорту (11,2%) та 40,0 млрд. імпорту (7, 8%). Обмін закотився для Польщі з позитивним залишком 8,5 млрд. євро [14]. У дод. А показано торговий оборот Польщі з Німеччиною у 2014-2017 рр.

Згідно з німецькими даними, у 2015 р. найбільш важливими товарними групами у польському експорті до Німеччини були машини та пристрої (35,2%) та інші промислові товари (17,9%), інша готова продукція (17,0 %) включаючи електронне обладнання (7,5%), меблі (6,3%), хімічні речовини (6,3%) та агропродовольчі товари (10,3%). Найбільші цінні позиції польського експорту до Німеччини у 2015 р. включали автотранспорт та автозапчастини (6,3 млрд. євро), агропродовольчі товари (4,4 млрд. євро) та машини (3,1 млрд. євро) [14].

У польському імпорті з Німеччини у 2015 р. найважливішими товарними групами були механічні пристрої (35,8%), інша промислова продукція (18,3%)

включаючи автотранспортні засоби та деталі та комплектування транспортних засобів (11,2%), продукція хімічної промисловості (14,3%) та інша готова продукція (11,4%). Найбільші цінні позиції польського імпорту з Німеччини у 2015 р. включали автотранспорт та автозапчастини (5,7 млрд. євро), машини та обладнання (5,6 млрд.) та продукцію хімічної промисловості (5,3 млрд. євро). За підрахунками, з польської сторони понад 40 тис. людей беруть участь у торгівлі компаній. За останні кілька років спостерігається активізація польських підприємств, які виходять на німецький ринок із власними товарами [14].

У 2016 р. вартість торгового обміну між Німеччиною та Польщею зросла. Двосторонній торговий оборот збільшився приблизно на 5% до 101 млрд. євро. Експорт з Німеччини до Польщі становив близько 55 мільярдів євро, а 46,5 млрд. євро з Польщі до Німеччини. Торгівельний профіцит Німеччини з Польщею склав 8 млрд. євро. У 2016 р. Польща зберегла позицію 7-го найбільшого торгового партнера Німеччини. Слід зазначити, що згідно з польськими даними, Польща досягла надлишку експорту в торгівлі з Німеччиною на суму понад 8 млрд. євро [15].

Польсько-німецький обмін дуже добре розвивався у 2017 р. Польща належала до 7 основних торгових партнерів Німеччини з точки зору торгівлі (крім Китаю, Франції, США, Нідерландів, Великобританії та Італії). Німеччина залишилась для Польщі найбільшим економічним партнером. За даними, у січні-вересні 2017 р. величина польського експорту в Німеччині була на 41,4 млрд. євро (1,1%) більша, ніж за відповідний період попереднього року. Польська цінність імпорту на той час становив 34,5 млрд. євро (збільшення на 1,09%). Надлишок у торгівлі з Німеччиною становив 6,9 млрд. євро і був на 1 млрд. євро більший, ніж за січень-вересень 2016 р. Частка Німеччини в польському експорті становила 27,45%, а в імпорті – 23,11%. За даними Дестатіс за 2017 р., Польща для Німеччини була одна з найважливіших торгових партнерів. У структурі експорту найважливішими товарами були машини, механічні пристрої та електронне обладнання (8,8 млрд. євро). Як і у 2016 р. – товарообіг у 2017 р. знову перевищив прогноз на 100 млрд євро [16].

За даними Міністерства підприємництва та технологій Республіки Польща за 11 місяців в 2017 р. експорт з Польщі становив майже 187,7 млрд. євро і був більша, ніж у попередньому році на 10,7%, а імпорт до Польщі становив 185,9 млрд. Євро чим збільшився на 12,1%. Незважаючи на швидке зростання імпорту, зміцнення курсу злотих, відновлення інвестицій та сильний споживчий попит, все ще зберігався надлишок товарообігу, який становив 1,8 млрд. євро.

За даними Бундесбанку, сукупна вартість прямих інвестицій Німеччини в Польщу становила 28,5 млрд. євро (дані станом на кінець 2018 р.). Також Німеччина вклала 50 млн. євро в будівництво заводу пральних машин в Лодзі. Будівництво фабрики буде завершено до 2020 р. Також, у серпні 2018 р. розпочалося будівництво фабрики двигунів «Мерседес» у місті Явор (інвестиція приблизно 500 млн. євро – це створення 500 нових робочих місць). У грудні 2018 р. було створено польсько-німецьке спільне підприємство з повітряного транспорту. Це інвестиція у розмірі 150 млн. євро. Зрештою, до 2020 р. це повітряне підприємство буде займати 800 робочих місць [16].

Документом, що є правовою основою, який регулює питання польсько-німецького культурного співробітництва, є польсько-німецька угода про культурне співробітництво, підписана 14 липня 1997 р. тодішнім міністром культури Німеччини, професор Рольф Вернштедт назвав її «важливим кроком до подальшого поглиблення культурних контактів з нашими східними сусідами». Ця угода стала основою для інтенсивної та плідної співпраці у всіх сферах культури, науки та наукового обміну [2]. Фонд польсько-німецької співпраці фінансово підтримує проекти, що реалізуються у

рамках співпраці між польськими та німецькими установами чи організаціями та бере участь у важливих чи організаційних питаннях у вибраних підприємствах.

Приблизно 2 млн. поляків, які проживають у ФРН, з яких приблизно половина – це остання припливна економічна міграція, що відбулася після вступу Польщі до Європейського Союзу в 2004 р. За чисельністю польська група в Німеччині поступається лише турецькій групі та групі з колишнього СРСР.

У Польщі діють німецькі організації для підтримання культурних відносин. Однією з таких організацій є будинок польсько-німецької співпраці в Глівіце та Ополі. Він став першою і єдиною міжпартійною ініціативою польських та німецьких установ та організацій, які поєднали свій досвід та вміння, свої фінансові ресурси і людей в одній асоціації. Він був створений у 1998 р. в Глівіце на основі багаторічної діяльності офісу німецького фонду Фрідріха Еберта і в 2000 р. було відкрито його відділення в Ополі. Він працює на побудові добрих відносин та активізації польсько-німецької співпраці, динамізації процесу інтеграції Польщі до Європейського Союзу, підтримки процесу соціально-економічних реформ на регіональному та місцевому рівні, а також побудові громадянського суспільства, децентралізації та розвитку самоврядування. Важливий елемент робота будинку – це проекти, адресовані молодим людям та реалізовані у співпраці з ними. Діяльність установи спрямована на розвиток польсько-німецьких відносин та процес інтеграції Польщі з Європейським Союзом у співпраці з німецькою меншиною, шляхом побудови громадянського суспільства, розвитку самоврядування та децентралізації, полікультурності та міжкультурного діалогу [8].

Європейський центр є частиною будинку польсько - німецької співпраці був спрямований на підтримку процесу інтеграції Польщі до Європейського Союзу. Його створення засноване на припущеннях, що процес інтеграції з Європейським Союзом не може здійснюватися лише на державному рівні і повинен включати всі значні соціальні групи і інтеграція на політичному та соціокультурному рівнях буде можлива лише, коли вона перестане бути областю «великої політики» і буде реалізовуватися на регіональному та місцевому рівні.

У Польщі діють наступні дипломатичні представництва Німеччини [6]: Посольство ФРН у Варшаві, генеральні консульства в Кракові, Гданську та Вроцлаві (з представництвом в Ополі). У Познані, Глівіце, Жешуві, Бидгощі, Щецині та Лодзі вони виконують функцію почесної капсули. Поруч із діяльністю суворо консульські установи часто грають роль послів німецької культури, фінансовою підтримкою концертів, виставок чи театральних проектів, а також спонсором шкільних конкурсів та інших заходів.

Також у Польщі діють німецькі та німецько-польські наукові організації. Наприклад, німецький історичний інститут у Варшаві був створений у 1993 р. До його завдань належать: вивчення польсько-німецьких відносин, питання порівняльної історії Польщі та Німеччини, історіографія, публікації результатів досліджень та вихідні тексти що стосуються польської історії, польсько-німецьких відносин, історичні наукові праці з польським чи німецьким перекладом, а також надання інформації та посередництва у встановленні наукових контактів між Польщею та Німеччиною та між науковими установами інших країн.

Західний інститут – науково-дослідний інститут Зигмунта Войцеховського у Познані [11] – спеціалізована німецька науково-дослідна установа з більш ніж 60-річною науковою традицією. Інститут проводить дослідження міжнародних відносин у Європі, приділяючи особливу увагу Німеччині, їх місце та роль у світі, а також широко вивчає взаємні відносини між поляками та німцями в контексті держави, суспільства, економіки та культури.

Одним з найважливіших проєктів є «група Коперника» – це зустріч польських та німецьких спеціалістів, що оцінюють стан взаємовідносин у галузі культури та політики [10]. Вихідним пунктом для думок, що призвели до створення «групи Коперника», став помітний брак місця, в якому проводили відкриті обговорення та поглиблені роздуми щодо польсько-німецьких відносин, щоб заздалегідь визначити передбачувані виклики та труднощі.

Зустрічі «групи Коперника» проходили по черзі в Польщі та Німеччині та були присвячені наступним проблемам:

- труднощі у польсько-польських відносинах;
- німецька культурна власність, втрачена під час Другої світової війни та польсько-німецькі переговори з цього питання, проблеми польськомовних людей у Німеччині;
- важливість викладання польської мови для розвитку польсько-німецьких відносин, польсько-німецьких прикордонних питань.

Організована німецька меншина присутня в Польщі насамперед в Опольській Сілезії, а її організації об'єднані в союз німецьких соціокультурних об'єднань, який має штаб-квартиру в Ополе. Загалом у Польщі діють кілька десятків асоціацій цього типу і найважливішими є: соціально-культурне об'єднання меншини Німеччини в Опольській Сілезії, німецька соціально-культурна асоціація у м. Валбжих, німецьке товариство культурної та фольклорної творчості «Лічержепа» в Каменні Гурі, німецьке соціокультурне товариство в Єлені Гурі, німецька соціокультурна асоціація в Легниці, німецька соціально-культурна асоціація в Пілі, християнська німецька асоціація «Карконоше» в Єлені Гурі, німецька асоціація меншин в Ольштин, асоціація мазурівців в Ольштині, асоціація меншин німецької мови в Бидгощі, асоціація людей німецького походження з землі Ельблог, соціально-культурне об'єднання меншин «Померанія» в Кошаліні, асоціація німецьких меншин міста Мальборк, асоціація німецьких меншин у Нідзиці.

У ФРН діють три польські інститути, які мають штаб-квартири у Берліні, створені у 1950-х рр., в Лейпцигу та в Дюссельдорфі (діяла з 1990-х років). Їх організатором є Міністерство закордонних справ Республіки Польща. Основою їх юридичної діяльності є Договір між Республікою Польща та Федеративною Республікою Німеччина про добросусідство та співпрацю від 17 червня 1991 р., де у статті 24 згадуються культурні організації обох країн [20]. Подібно до того, як завдання інститутів Гете полягає в просуванні німецької культури в Польщі, так це роблять і польські інститути в Німеччині.

Завдання інститутів – це насамперед презентація та просування польського мистецтва у Німеччині, а також культурний та політичний діалог в історичному контексті. Це місце зустрічі поляків та німців, а також усіх, хто цікавиться польськими питаннями. Вони організують скульптуру, живопис, виставки фотографії, а також концерти, театральні та кінопроєкти, літературні вечори та шкільні майстерні. Вони представляють Польщу в контексті під час дискусійних зустрічей, семінарів, конференцій чи лекцій. Також вони сприяють вивченню польської мови, організуючи мовні курси або інформуючи про можливості проходження таких курсів у різних містах Німеччини та Польщі. Бібліотеки інституту багаті на книги польською та німецькою мовами, а також журналами, компакт-дисками та відеозаписами. Інститути є також партнерами та координаторами польсько-німецьких культурних проєктів, що реалізуються іншими установами, такими як, наприклад, школи, університети, фонди чи міста.

Німецький інститут польської культури в Дармштадті – це науково-інформаційний центр про Польщу в галузі польської культури, історії та політики, польсько-німецького суспільства та відносин, який розвивався в контексті європейської інтеграції [7]. Місія закладу – сприяти взаємному пізнанню культури, духовного та соціального життя обох народів. Він виконує свої статутні завдання шляхом досліджень, публікацій, проектів, співпраці та налагодження контактів з людьми та установами з подібним профілем діяльності, а також шляхом надання інформації та професійних порад. У ньому є бібліотека зі спеціалізованою літературою із вмістом 50 000 назв польською та німецькою мовами.

До дипломатичних представництв Республіки Польща в Німеччині належать: посольство Республіки Польща в Берліні та генеральні консульства Польщі в Кельні, Лейпцигу, Гамбурзі та Мюнхені. Найважливіші особи з питань культури, науки та інформації працюють в посольстві Республіки Польща в Берліні та реалізують різні культурні проекти з іншими партнерами. Посольство було також одним з головних організаторів польсько-німецького року у 2016 р.

У Німеччині діють під егідою координаційного комітету польських асоціацій у Гамбурзі численні польські організації діаспори. Тільки в Берліні діють такі організації як: німецько-польська медична асоціація, німецько-польська асоціація юристів, польський клуб торговців, польська соціальна рада при асоціації жінок «Полонія», асоціація поляків Німеччини, союз поляків у Берліні, польська асоціація шкіл «Освіта» та католицька громада при клубі католицької інтелігенції. До найважливіших польських організацій діаспори в інших містах належать: польська угода в Аахені, асоціація поляків у Німеччині «Родло», що базується в Бохумі, польська рада в Німеччині, що знаходиться в Дюссельдорфі, комуна Польщі «П'яст» в Ессені, польське шкільне товариство «Освіта» у Франкфурті, польський клуб у Гамбурзі, конгрес німецької полонії в Крефельді, польська рада в Німеччині, федеральна асоціація в Кельні, польський клуб «Корона» в Кельні, союз поляків «П'яст» у Ганновері, асоціація поляків Німеччини зі штаб-квартирою в Карлсруе [4].

Цільова група численних культурних проектів – молодь обох країн. Є багато організацій, які адресують свою діяльність молодому поколінню і вони найчастіше координуються двонаціональним польсько-німецьким молодіжним співробітництвом. Польсько-німецька молодіжна співпраця – перша і поки що єдина двонаціональна польсько-німецька організація з правосуб'єктністю міжнародної організації. Будинок примирення та зустрічей Святого Максиміліана м.Кольбе в Гданську є центральним підрозділом польсько-німецької молодіжної співпраці.

Висновки: Отже, політичні контакти між Німеччиною та Польщею надзвичайно різноманітні. Окрім численних двосторонніх контактів, регулярно проводяться німецько-польські міжурядові консультації та щорічні засідання німецько-польської міжурядової комісії з питань регіонального та транскордонного співробітництва. У 2014-2019 рр. Федеральний президент, федеральний канцлер та міністр закордонних справ відвідували Польщу для проведення політичних переговорів та різних заходів. Регіональне та транскордонне співробітництво, сотні домовленостей про побратимство, а також партнерства між німецькими землями та польськими воєводствами також свідчать про широту та близькість відносин між двома країнами.

Протягом 2014-2018 рр. Польща та Німеччина експортували та імпортували товарів на досить значну суму. Згідно з німецькими даними, найбільш важливими товарними групами у польському експорті до Німеччини були машини та пристрої, електронне обладнання, меблі та хімічні речовини. У польському імпорті з Німеччини найважливішими товарними групами були механічні пристрої, автозапчастини та

автотранспорт. Варто зазначити, що у 2016 р. торговий обмін між Німеччиною та Польщею зріс і до 2018 р. дуже добре розвивався. Також варто відзначити про значні інвестиції Німеччини в Польщу. У 2018 р. в Польщі розпочалось будівництво німецьких фабрик та підприємств, що значно збільшило кількість робочих місць.

Варто також зазначити, що у Польщі та Німеччині діє велика кількість різноманітних установ, організацій, які займаються розвитком культурної співпраці. Співробітництво у сфері культури є досить успішним та ефективним.

1. Agnieszka Łada. Barometr Polska-Niemcy: / 2015. S.45.
2. Agnieszka Sokół. Polsko-niemiecka umowa o współpracy kulturalnej:/ 1997. S.32.
3. Central Statistical Office: / Działalność Gospodarcza Podmiotów z kapitałem Zagranicznym. Economic Activity of Entities with foreign capital: Warsaw, 2014. P. 52.
4. Ch. von Marschall. Polacy w Niemczech. Zalecenia dla organizacji polonijnych: / Polacy i Niemcy na drodze do partnerskiego sąsiedztwa: 2016. S.67.
5. Chung W. Global Economic Disparity: A Dynamic Force in Geoeconomic Competition of Superpowers: / Lexington Books: Lanham, 2015.
6. Deutsche Auslandsvertretungen in Polen. URL: <https://polen.diplo.de/pl-de>.
7. Deutsches Polen institut : URL : <https://www.deutsches-polen-institut.de/>.
8. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. URL: <http://www.haus.pl/>.
9. German - Polish cooperation (2019): URL: <https://www.auswaertigesamt.de/en/aussenpolitik/europa>.
10. Grupa Kopernika : URL : <http://iniep.org.pl/>.
11. Instytut Zachodni w Poznaniu : URL : <https://www.iz.poznan.pl/index.php?>.
12. Kałan D. Migration Crisis Unites: / Visegrad Group: Warszawa, 2015. S.80.
13. Polsko - niemiecka wymiana (2014) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/wymiana_handlowa_i_inwestycje_bezposrednie_polska_niemcy.
14. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2015)): URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlowa.
15. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2015) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlowa
16. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2017) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlowa.
17. Schuller K. Ein erklärter Deutschland-Freund: / FAZ, 2015.
18. Von Marschall, Christoph: Polens Präsident trifft Merkel und Gauck Andrzej Duda - der schwierige Gast (2015): URL : <http://www.tagesspiegel.de/politik/polens-praesidenttrifft-merkel-und-gauck-andrzej-duda-der-schwierige-gast/12250422.html>.
19. W Berlinie o współpracy polsko-niemieckiej (2015): URL : http://berlin.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/w_berlinie_o_wspolpracy_polsko_niemieckiej.
20. Польсько-німецький договір про добросусідство та співробітництво: / 1991.C.54.

References

1. Agnieszka Łada. Barometr Polska-Niemcy: / 2015. S.45.
2. Agnieszka Sokół. Polsko-niemiecka umowa o współpracy kulturalnej:/ 1997. S.32.

3. Central Statistical Office: / Działalność Gospodarcza Podmiotów z kapitałem Zagranicznym. Economic Activity of Entities with foreign capital: Warsaw, 2014. P. 52.
4. Ch. von Marschall. Polacy w Niemczech. Zalecenia dla organizacji polonijnych: / Polacy i Niemcy na drodze do partnerskiego sąsiedztwa: 2016. S.67.
5. Chung W. Global Economic Disparity: A Dynamic Force in Geoeconomic Competition of Superpowers: / Lexington Books: Lanham, 2015.
6. Deutsche Auslandsvertretungen in Polen. URL: <https://polen.diplo.de/pl-de>.
7. Deutsches Polen institut : URL : <https://www.deutsches-polen-institut.de/>.
8. Dom Współpracy Polsko-Niemieckiej. URL: <http://www.haus.pl/>.
9. German - cooperation (2019): URL <https://www.auswaertigesamt.de/en/aussenpolitik/europa/zusammenarbeit-staaten/polen/-/228750>.
10. Grupa Kopernika : URL : <http://iniiep.org.pl/>.
11. Instytut Zachodni w Poznaniu : URL : <https://www.iz.poznan.pl/index.php?>.
12. Kałan D. Migration Crisis Unites: / Visegrad Group: Warszawa, 2015. S.80.
13. Polsko - niemiecka wymiana (2014) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/spolpraca_dwustronna/gospodarka2/wymiana_handlowa_i_inwestycje_be_zposrednie__polska__niemcy.
14. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2015)): URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlo_wa.
15. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2015) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlo_wa
16. Polsko - niemiecka wymiana handlowa (2017) : URL : https://berlin.msz.gov.pl/pl/wspolpraca_dwustronna/gospodarka2/polsko_niemiecka_wymiana_handlo_wa.
17. Schuller K. Ein erklärter Deutschland-Freund: / FAZ, 2015.
18. Von Marschall, Christoph: Polens Präsident trifft Merkel und Gauck Andrzej Duda - der schwierige Gast (2015): URL : <http://www.tagesspiegel.de/politik/polens-praesidenttrifft-merkel-und-gauck-andrzej-duda-der-schwierige-gast/12250422.html>.
19. W Berlinie o współpracy polsko-niemieckiej (2015): URL : http://berlin.msz.gov.pl/pl/aktualnosci/w_berlinie_o_wspolpracy_polsko_niemieckiej.
20. Polsko - nimecky dogovor pro dobrosysidstvo ta spivrobitnytstvo [Polish - German agreement on good neighborliness and cooperation]: / 1991. S.54.

Strutynska Tetiana, Martysevych Alla The main directions of Polish-German cooperation

The article is devoted to the cooperation of Poland and Germany at the current stage, namely from 2014 to 2018. Numerous political contacts of both countries are analyzed. The partnership of Germany and Poland in the economic dimension is considered. Cooperation in the field of culture is also noted.

Keywords: *cooperation, policy, economy, culture, Poland, Germany, current stage.*